

pomoči stradajočim, temveč okoliščina, ker je Tolstoj razne sleparije, katere so ruski uradniki uganjali pri razdelitvi žita, svetu razkril v nekem angleškem listu.

Amerika. — V zjedinenih državah severoameriških nastalo je vsled nekih privatnih preprirov mej predsednikom Harrison-om in državnim tajnikom Blainne-jem neko nasprotstvo. Moža drug družega po svojih časopisih blatita in drug družemu tla izpodkopavata. Govori se, da bi Blainne celo sam rad postal predsednik republike. Da se Harrison temu ustavlja, je lahko umljivo — V Braziliji so razmere tudi jako napete. Trije ministri so odstopili in kaže se vstajno gibanje po vsej republiki. Nasledek temu bo najbrže razpad države v manjše države.

Obrtnija.

O brušenju in likanji.

Dovršena dela morajo imeti lepo, gladko lice, predno zapusté mojstrovo delarnico. Ves trud mizarjev bi bil zastonj, ko bi svojo novo omaro hotel poslati razkavo in neoglajeno med svet; kamnosek mora trdi kamen lepo zbrusiti in zlikati, predno sme reči, da je delo dovršeno. Kovač in ključar, sploh vsak izdelovalec kovinskih tvarin mora skrbno paziti na gladko površje predmetov, ako hoče z vspehom spečavati proizvode svojih rok. Za neštivilne druge obrti je gladenje in hrušenje jednako važnega pomena, kakor za našete — zato upamo vstreči svojim bralcem, ako jim v naslednjih vrsticah podamo opis glavnih tvarin, ki rabijo obrtniku v brušenje in gladenje, ter razložimo njihovo uporabo.

Razkavo površje odstranimo lahko na dva načina in sicer 1.) s tem, da vse povišbe na hrapavi površini odbrusimo do dna globin in jamic, ali pa 2.) s tem, da zalijemo in izpolnemo vse jamice tako visoko, kakor se dvigajo povišbe. Rezultat je v obeh slučajih gladko in ravno površje.

Gladko lice torej dobimo, ako dotični predmet 1.) brusimo, 2.) ako mu povišbe potlačimo s trdimi telesi, z jeklom ali kamnom (gladilno jeklo, Polierstahl, gladilni kamen, Polierstein), ali pa 3.) ako mu jamice in luknjice napolnimo s posebnimi tvarinami, katerim pravimo lošči ali politure.

Za brušenje in likanje rabimo sredstva, izvirajoče iz vseh treh oddelkov prirode, iz rudinstva, rastlinstva in živalstva.

A. Rudninske brusilne tvarine. Med temi je pač najbolj poznat plovec ali votlič, po nemško Bimsstein, ali kakor mu naši obrtniki popačeno pravijo „pinzelštajn“. Plovec je vulkanskega izvira. Dobiva se v obližji nekdanjih in sedanjih ognjenih gor, na Liparskih otocih, ob reki Reni, na Izlandiji, Tenerifi itd. Votlič je mehurčasta, luknjičeva in gobasta tvarina, jako krhka in razkava. Barva mu je svetlo-siva, malokdaj modrikasta, zelenkasta ali rudečkasto-rujava. Kemija nas uči, da sestoji z večine od kremenjače (kieselsäure) in glinice (Thonerde). Na prodaj pride v velikih kosih in kepah

ali pa kot fin, a še vedno razločno razkavi prah. Kedar brusimo ž njim ravne ploskve, prežagamo votličevo kepo s kako staro žago, potem pa novi ploskvi drgnemo drugo ob drugo, da se obe zbrusite in zravnate. S takimi kosi brusimo les ali pa kovine, če niso pretrde. Les namakajo pri brušenju z lanenim oljem ali pa z lojem, časih tudi s prašičevo mastjo. Loj vzamemo takrat, ako hočemo zabraniti, da ne postane les bolj temen, na pr. pri belih lesovih in pri mahagoniji. Nekateri mizarji rabijo zmes od lanenega olja in terpentina, v novejšem času tudi tekoč parafin, ki se po brušenju da lepo obrisati s ploskve in je izvrstna podlaga za politiranje s šelakom. Z vodo brusimo samo pri belih lesovih, ki se ne smejo svoje barve prav nič spremeniti. A vodo vzamemo samó v skrajnih slučajih, kajti zmočen les se rad zveži; ko je suh, se dvignejo nekatera vlakenca kvišku in gladkost zgine v kratkem. Zato je laneno olje, posebno pa laneni firnež, dokaj boljše sredstvo za mazanje. Firnež se v par dneh posuši, olje pa ostane tekoče in čestokrat prodere pozneje skozi polituro — kdo ne pozna onih mótnih lis na politirani opravi, ki se tako rade pokažejo, ko smo komaj prinesli opravo iz prodajalnice domov? Vzrok jim je olje, katerega ni mizar odpravil iz lesa, ko ga je nehal brusiti. Izurjeni mizarji si napravijo firnež za brušenje na nastopne načine: a) 16 delov prav starega lanenega olja treba kuhati 1—2 uri z ednim delom stolčene svinčene gladkine (Bleiglätte), potem nekaj dni čakati, da se dobro sestoji, odliti in primešati polovico terpentina; b) pol kilograma olja in par žlic sušilnega olja (sikativ) tér toliko terpentina, da je vsa zmes dovolj tekoča. Sikativ potemni firnež in seveda tudi les, katerega smo s to namako napojili.

Plovec se kmalo napije firneža, gladilna ploskev se prevleče s skorjo potrjenega firneža in uglači se tako, da ni več za brušenje. Zato je treba votlič po vsaki rabi skrbno očistiti in ga spravljati v plehnatih, dobro zaprtih posodah. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Sloni — pomagači pri lesnem obrtu. Najnovejšje poročilo našega konzula iz Bombaja v Aziji ima nastopno vest iz Birme: V vsej deželi rabijo slone pri prevažanju in plavljenju lesa. Sloni valé debela k reki, razrešujejo v vodi zamotana in zaježena debela jako spretno, vlečejo les zopet iz vode, valé od brega dalje in ga s čudovitim razumom nalagajo in skladaajo. Konečno spravijo plode do žag ali pa do ladij. Vse te operacije bi bile z največjimi težavami zvezane, ko bi ne imeli prebivalci teh razumnih in sila močnih živalij.

Koliko železa smo pridelali v zadnjih letih? Na to odgovarja najnovejšje izvestje statističnega urada Zjedinenih držav z naslednjimi podatki. Pridelale so železa

Zjedinjene Države v letu 1890	92,027.030	metr.	centov
Velika Britanija	79,042.140	"	"
Nemčija	45,630.250	"	"
Francoska	19,701.600	"	"
Švedija	7,819.580	"	"
Avstro-Ogerska	8,161.560	"	"
Belgija	8,322.160	"	"
Rusija	6,120.000	"	"